

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування закладу вищої освіти)
Факультет архітектури, будівництва та декоративно-прикладного мистецтва
(назва факультету/навчально-наукового інституту)
Кафедра декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва
(назва кафедри, що забезпечує викладання)

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Дека́н факультету

Євгенія НОВАК

2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

АКАДЕМІЧНИЙ РИСУНОК

(назва навчальної дисципліни)

обов'язкова

Освітньо-професійна

програма Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Спеціальність Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Галузь знань 02 Культура і мистецтво

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Факультет архітектури, будівництва та декоративно-прикладного мистецтва

Мова навчання українська

Чернівці 2025 рік

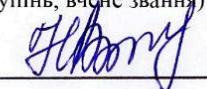
Робоча програма навчальної дисципліни «Академічний рисунок» **складена відповідно до освітньо-професійної програми «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»**

Розробник (ки): Толошнюк Олександр Вікторович - ас. кафедри декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва

(П.І.Б. авторів, посада, науковий ступінь, вчене звання)

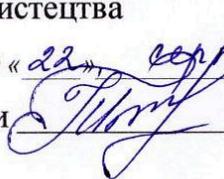
Викладач (чі), що забезпечує читання даної навчальної дисципліни: Толошнюк Олександр Вікторович - ас. кафедри декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва

(П.І.Б. викладача (ів), посада, науковий ступінь, вчене звання)

Погоджено з гарантом ОП **Наталія ГАТЕЖ**

Затверджено на засіданні кафедри декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва

Протокол No 2 від «22» серпня 2025 року

Завідувач кафедри **Мирослава ЖАВОРОНКОВА**

Схвалено методичною радою факультету АБДПМ

Протокол No 1 від «25» серпня 2025 року

Голова методичної ради **Оксана ГАЛУНКА**

Пояснювальна записка

Мета викладання навчальної дисципліни «Академічний рисунок» підготовка спеціаліста з високим рівнем художньо-графічної та методичної готовності до професійної діяльності, орієнтованого на подальше творче опанування знань, удосконалення практичної майстерності. Цьому сприяє методична послідовність оволодіння графічними прийомами від простого до складного, передбачена системою завдань програми.

Завдання навчальної дисципліни «Академічний рисунок» є освіта в галузі образотворчого мистецтва, яка базується на ґрунтовному вивченні засобів та прийомів зображення навколишнього світу. Цьому сприяє методична послідовність оволодіння графічними прийомами від простого до складного, передбачена системою завдань програми. Вона допомагає студентам у майбутньому вирішувати будь-які завдання, пов'язані з творчим процесом.

Пререквізити. Дисципліни «Рисунок», «Перспектива», «Пластична анатомія» мають бути опановані здобувачем вищої освіти до початку або паралельно з вивченням навчальної дисципліни «Академічний рисунок», що забезпечує цілісне розуміння форми, простору та пропорцій і сприяє ефективному засвоєнню програмного матеріалу.

Постреквізити. Знання, уміння та навички, набуті в процесі вивчення дисципліни «Академічний рисунок», є теоретичною та практичною основою для подальшого опанування дисциплін «Реставрація», «Професійна майстерність», «Композиція» та забезпечують формування фахових компетентностей і досягнення результатів навчання, передбачених освітньою програмою.

Компетентності та програмні результати навчання згідно ОП.

У процесі вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має набути таких компетентностей та програмних результатів:

Інтегральна компетентність (ІК) Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації творів мистецтва або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій, положень і методів та характеризується певною невизначеністю умов

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК09. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні компетентності (СК):

СК1. Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища.

СК 4. Здатність оволодівати різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах за спеціалізаціями.

СК 5. Здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва.

СК 9. Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.

СК 12. Здатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та міжнародному контекстах.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.

ПРН 4. Орієнтуватися в розмаїтті сучасних програмних та апаратних засобів, використовувати знання і навички роботи з фаховим комп'ютерним забезпеченням (за спеціалізаціями).

ПРН 9. Застосовувати знання з історії мистецтв у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід.

ПРН 11. Визначати мету, завдання та етапи мистецької, реставраційної та дослідницької діяльності, сприяти оптимальним соціально-психологічним умовам для якісного виконання роботи.

ПРН 13. Застосовувати сучасне програмне забезпечення у професійній діяльності (за спеціалізаціями).

ПРН 17. Популяризувати надбання національної та всесвітньої культурної спадщини, а також сприяти проявам патріотизму, національного самоусвідомлення та етнокультурної самоідентифікації.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:** компонувати рисунок, тобто найкращим чином розташувати на форматі даного аркуша. Студент, передусім, повинен навчитися визначати розмір майбутнього зображення. Для цього рекомендується:

- * дотримуватися розміру менше натуральної величини зображуваної моделі;

- * визначити загальний масштаб зображення;

- * знайти на аркуші краще розміщення рисунка;

- * застосовувати знання про оптичний і композиційний центри.

вміти: визначити лінійні і об'ємні розмірні відносини предметів. Для цього він має засвоїти основні правила лінійної і повітряної перспективи, свідомо розуміти суть пропорцій і розмірні відносності предметів.

Процес педагогічного управління навчальною діяльністю студентів на заняттях малюнком за змістом завдань програми повинен забезпечувати:

1. Глибоке усвідомлення залежності виразного зображення від типів зображальної поверхні й образотворчих формоутворюючих способів відтворення образу моделі чи об'єкту сприйняття.

2. Розуміння психологічних закономірностей сприйняття й формування уміння використовувати їх в створенні графічного образу зображення, виразність якого впливає на глядача.

3. Глибоке засвоєння законів, принципів і засобів рисунка, оволодіння якими допомагає вирішувати завдання відповідно прийнятим академічною школою вимогам до академічного рисунка.

4. Навчання на основі міцного штудійного ремеслового оволодіння графічною образотворчою грамотою, що дозволяє в подальшій художньо-педагогічній діяльності вільно втілювати творчі задуми на достатньо високому професійному рівні.

5. Формування уміння здійснювати вибір художньо-образної структури графічного зображення в його функціональному зв'язку з художніми матеріалами малюнка, що розвиває «візуальне мислення» та «мислення в матеріалі».

У процесі навчання розумно використовувати ефективні педагогічні методи для досягнення професійної методичної підготовки фахівців. Важливою складовою методичного забезпечення процесу формування художньо-графічних знань, навичок та вмінь є малюнок на різних етапах навчання у вищому навчальному закладі.

Під час першого етапу навчання стартовий рівень малюнка повинен відображати знання студентів процесу зображення та вміння використовувати графічні засоби виразності. Важливо враховувати закономірності образотворчої мови рисунка, такі як композиційна організація аркуша, конструктивна побудова, перспективне та тонове моделювання форми і т. д. Малюнок також має свідчити про вміння передавати пропорції та виявляти схожість зображення з натурою, відтворюючи образотворчі завдання згідно з програмою.

Під час другого етапу навчання рівень малюнка повинен віддзеркалювати рівень знань студентів щодо закономірностей процесу зображення та техніко-аналітичної грамоти. Це дає змогу визначити рівень оволодіння способами образотворчих дій, необхідних для вирішення програмних завдань. Малюнок повинен також свідчити про вміння використовувати знання про внутрішню конструкцію, зовнішню пластику форм та засоби вираження на різних етапах його створення.

Малюнок третього, заключного стану, має відзначати рівень практичної майстерності студентів у вирішенні образотворчих завдань та вміння використовувати засоби та закономірності графічної мови для відтворення виразної форми-образу за допомогою художніх матеріалів.

Зміст кожної навчальної постановки повинен гарантувати чіткість у рішенні завдань, вивчення образотворчої графічної грамоти та максимально сприяти розумово-практичній активності студентів.

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість	Кількість годин	Вид підсумкового контролю
----------------	----------------	---------	-----------	-----------------	---------------------------

			к р е д и т і в	го д и н	ле кці ї	пра кти чні	сем іна рські	лабо рато рні	сам ості йна робо та	індиві дуальн і завдан ня	
Денна	2025- 2026	5,6	4.5	135		83			52		5 сем. залік 6 сем. іспит
Заочна											

**Структура змісту навчальної дисципліни
V семестр**

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин												
	Денна форма							Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		лекц.	прак./семін.	лаб.	ін д.	с.р.		лекц.	прак./сем.	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. (Натюрморт)													
Тема 1. Натюрморт з гіпсових елементів голови Давида скульптора Мікеланджело			14			8							
Разом за ЗМ1			14			8							
Змістовий модуль 2. Голова людини													
Тема 1. Малюнок гіпсового зліпка голови			14			9							
Тема 2. Малюнок голови натурника з плечовим поясом			14			9							
Разом за ЗМ 2			28			18							
Усього годин	68		42			26							
<i>Підсумкова форма контролю</i>	<i>залік</i>												

VI семестр

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лекц.	прак./семін.	лаб.	ін д.	с.р.		лекц.	прак./сем.	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. (Верхні та нижні кінцівки людини)												
Тема 1. Анатомічний малюнок гіпсового зліпка кисті руки людини			10			6						
Тема 2. Анатомічний малюнок гіпсового зліпка ступні людини			10			7						
Разом за ЗМ1			20			13						
Змістовий модуль 2. (Півфігура)												
Тема 1. Малюнок торса гіпсової скульптури			10			6						
Тема 2. Малюнок напівфігури натурника			11			7						
Разом за ЗМ 2			21			13						
Усього годин	67		41			26						
<i>Підсумкова форма контролю</i>	<i>екзамен</i>											

(V семестр)

Змістовий модуль 1. Натюрморт

Тема 1: Натюрморт з гіпсових елементів голови Давида скульптора Мікеланджело

Склад та вимоги до постановки: гіпсові зліпки елементів голови Давида скульптора Мікеланджело (вуха, очі, ніс, губи), в поєднанні з геометричними предметами білого кольору і задрапірованими тканинами контрастного тону.

Мета: виконати лінійно-тональний малюнок деталей обличчя з гіпсових зліпків. Закріпити знання лінійно-конструктивної побудови частин обличчя. Удосконалити вміння тональної передачі матеріальності предметів під дією освітлення. Засвоїти закономірності наочної перспективи, послідовного

зображення форми: від композиційного розміщення до передачі тонових відношень частин відносно всієї маси композиції.

Розмір: 50x70 см.

Матеріал: папір, графітний олівець різної твердості.

Змістовий модуль 2. Голова людини

Тема 1: Малюнок гіпсового зліпка голови

Склад та вимоги до постановки: гіпсова голова великого розміру на контрастному тлі, під дією складного освітлення.

Мета: передати особливості конструкції, взаємозв'язок частин обличчя, пропорції. Виявити велику форму, підпорядкувавши їй деталі. Тон ввести як основний засіб зображення. Закріпити уміння відтворювати зображальну форму й виразне вирішення її в малюнку гіпсової голови. Засобами тонального малюнка виявити характерність форми, пластичну особливість. Довести зображення до цілісної, виразної завершеності.

Розмір: 50x70 см.

Матеріал: тонований папір, графітний олівець різної твердості.

Тема 2: Малюнок голови натурника з плечовим поясом

Склад та вимоги до постановки: натурник (з оголеним плечовим поясом) характерної зовнішності з чітко вираженими рисами обличчя та плечового поясу

Мета: скомпонувати зображення моделі голови з плечовим поясом (бюст), знайти пропорції, зосередивши увагу на конструктивній побудові. Засобами тонового малюнка передати пластичну характеристику форми в просторову середовищі. Закріпити уявлення про формоутворення форми голови, підпорядкувавши її деталі. Цілісність виразного зображення моделі визначається через знаходження тонових відношень всіх елементів форми голови.

Розмір: 60x80 см.

Матеріал: папір, графітний олівець різної твердості, м'які матеріали.

(VI семестр)

Змістовий модуль 1. Верхні та нижні кінцівки людини

Тема 1: Анатомічний малюнок гіпсового зліпка кисті руки людини

Склад та вимоги до постановки: горизонтально розміщений гіпсовий зліпок кисті руки людини в положенні пронації.

Мета: на основі аналізу анатомічної будови кисті руки виконати лінійно-конструктивний малюнок гіпсової моделі з легкою прокладкою світлотіні. Послідовно вирішити навчальні та зображальні завдання, використовуючи метод конструктивної побудови форми, підпорядкувавши великій, узагальненій формі її деталі та суглоби кісток.

Розмір: 40x60 см.

Матеріал: папір, графітний олівець різної твердості.

Тема 2: Анатомічний малюнок гіпсового зліпка ступні людини

Склад та вимоги до постановки: гіпсовий зліпок ступні ноги людини з верхнім боковим світлом.

Мета: Практично освоїти знання про конструкцію, пропорційні співвідношення частин ступні, та пластичні особливості її форми. Виявити конструкцію та основні точки скелета, що впливають на пластичну особливість форми ступні.

Розмір: 40x60 см.

Матеріал: папір, графітний олівець різної твердості.

Змістовий модуль 2. Півфігура

Тема 1: Малюнок торса гіпсової скульптури

Склад та вимоги до постановки:

Мета: закріпити уміння виявляти світлотінню велику форму, підпорядковуючи їй деталі. Виконати малюнок в техніці м'яких матеріалів, застосовуючи принцип послідовного вирішення основних зображальних завдань. Виявити тонові відношення об'ємно-пластичної форми торсу й довести зображення до цілісного сприйняття.

Розмір: 60x80 см.

Матеріал: папір, графітний олівець, вугілля, соус, сангіна (за вибором).

Тема 2: Малюнок напівфігури натурника

Склад та вимоги до постановки: натурник в простому сидячому положенні з оголеним торсом

Мета: засвоїти процес зображення виразного малюнка. Вирішити композиційну структуру малюнка напівфігури з руками. Передати конструктивно-пластичні особливості, пропорції моделі. Детально промоделювати форму тоном й довести малюнок до об'ємного, виразного зображення в техніці м'яких матеріалів.

Розмір: 60x80 см.

Матеріал: папір, графітний олівець різної твердості.

Тематика практичних занять

III курс 5 семестр

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Натюрморт з гіпсових елементів голови Давида скульптора Мікеланджело	14
2	Малюнок гіпсового зліпка голови	14
3	Малюнок голови натурника з плечовим поясом	14
	Разом	42

III курс 6 семестр

№	Назва теми	Кількість
---	------------	-----------

з/ п		годин
1	Анатомічний малюнок гіпсового зліпка кисті руки людини	10
2	Анатомічний малюнок гіпсового зліпка ступні людини	10
3	Малюнок торса гіпсової скульптури	10
4	Малюнок напівфігури натурника	11
	Разом	41

Завдання для самостійної роботи студентів

III курс 5 семестр

№ з/ п	Назва теми	Кількість годин
1	Зображення гіпсової голови (копія). Матеріали: папір, олівець графітний. Розмір: 50x70	12
2	Портрет літньої людини з плечовим поясом. Матеріали: папір, олівець графітний. Розмір: 60x80	14
	Разом	26

III курс 6 семестр

№ з/ п	Назва теми	Кількість годин
1	Зображення руки людини з прив'язкою до плечового поясу. Матеріали: папір, олівець графітний. Розмір: 60x80	13
2	Зображення ноги людини з прив'язкою до торсу. Матеріали: папір, м'які матеріали, олівець графітний. Розмір: 60x80	13
	Разом	26

Детальне методичне забезпечення самостійної роботи студентів за кожною темою навчальної дисципліни “Академічний рисунок” представлено у системі електронного навчання Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=6228>

Критерії оцінювання самостійної роботи здобувачів вищої освіти

Максимальна кількість балів, яку здобувач освіти може отримати за одне заняття або окремий вид роботи, у тому числі винесений на самостійне опрацювання, становить **5 балів**.

5 балів – здобувач освіти демонструє високий рівень теоретичних знань і практичних умінь з академічного рисунка. Самостійно та творчо вирішує комплекс навчальних завдань: аналіз постановки, композиційне розміщення на форматі, конструктивно-аналітичну побудову форми, точну передачу пропорцій, перспективи та об'ємно-просторових відношень засобами лінії, тону і світлотіні. Робота відзначається цілісністю, логічністю

побудови та завершеністю. Студент упевнено володіє графічними матеріалами і свідомо використовує відповідні технічні прийоми відповідно до поставленого завдання.

4 бали – здобувач освіти володіє теоретичними знаннями і практичними навичками на достатньому рівні. У роботі загалом правильно передано пропорції, конструкцію та об'єм форми, здійснено лінійно-конструктивний і перспективний аналіз, застосовано тональні співвідношення. Водночас наявні окремі неточності у передачі простору, пластики або композиційного вирішення, незначна технічна недосконалість. Попри це робота є естетично цілісною та завершеною.

3 бали – здобувач освіти має базові практичні навички роботи з графічними матеріалами та виконує завдання на елементарному рівні вимог програми. У роботі допущено помилки у пропорціях, конструктивній побудові та композиції, аналіз форми є поверховим, передача об'єму й простору часткова.

2 бали – здобувач освіти відтворює натуру або предметне середовище на початковому рівні з істотними порушеннями пропорційних співвідношень, перспективи та конструкції форми. Робота характеризується слабким розумінням навчального завдання, недостатнім розвитком художньо-просторового мислення і не відповідає поставленій меті. Зазначені недоліки свідчать про низький рівень теоретичної підготовки та практичних умінь.

1 бал – здобувач освіти демонструє мінімальний рівень сформованості образотворчих умінь. Робота має примітивний характер, з грубими порушеннями композиції, конструкції та передачі об'єму, є незавершеною і не відповідає програмним вимогам.

Під час оцінювання самостійної роботи враховується:

1. Рівень самостійності, аналітичного мислення та творчого підходу до виконання завдання;
2. Якість і культура виконання рисунка, володіння графічними матеріалами та техніками;
3. Використання навчальних і візуальних джерел (академічні зразки, репродукції творів відомих майстрів рисунка);
4. Цілісність, логічність і завершеність виконаної роботи.

Загальні положення оцінювання самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів освіти розглядається як складова освітнього процесу та логічне продовження аудиторної діяльності. Вона має бути безпосередньо пов'язана з темами, розглянутими на практичних заняттях з академічного рисунка, і засвідчувати рівень розуміння навчального матеріалу, здатність до аналітичного спостереження та самостійного виконання поставлених завдань.

Оцінювання самостійної роботи здійснюється за такими критеріями: відповідність завданню, дотримання заданих матеріалів і технік, рівень оригінальності та усвідомленості рішень, глибина аналізу форми й простору, аргументованість побудови та своєчасність виконання.

Оцінювання завдань для самостійної роботи студентів здійснюється в процесі поточного та підсумкового контролю.

Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни «Академічний рисунок» застосовуються такі методи навчання:

Традиційні дидактичні методи і прийоми:

Словесні: вступна та тематична лекція, пояснення, розповідь, бесіда, дискусія, консультації, опитування;

Наочні: показ зразків академічного рисунка, метод ілюстрацій та демонстрацій (використання навчальних таблиць, анатомічних схем, репродукцій творів майстрів рисунка, замальовок на дошці), застосування комп'ютерної та мультимедійної техніки, перегляд навчальних відеоматеріалів і презентацій;

Практичні: виконання вправ, навчальних та постановочних рисунків з натури, аналітичні й конструктивні побудови, тривалі академічні роботи.

Інноваційні методи навчання:

Проблемне навчання (постановка та розв'язання навчально-творчих завдань), контекстне навчання (інтеграція теоретичних знань і практичної діяльності), особистісно орієнтований підхід, навчання у співпраці, ситуаційне навчання (аналіз конкретних навчальних ситуацій), елементи дистанційного навчання (відповідно до нормативних документів), метод проєктів, перевернутий клас (flipped classroom) з акцентом на самостійну аналітичну роботу.

Інтерактивні методи навчання:

Навчання в парах і малих групах, колективно-групові форми роботи (обговорення, «мозковий штурм», аналіз помилок), фасилітовані дискусії, вирішення навчальних ситуацій (Case study), стимулювання творчої активності здобувачів освіти, елементи навчального тренінгу, спрямовані на розвиток спостережливості, просторового мислення та професійної рефлексії.

Зважаючи на унікальність та творчий характер предмету "Академічний рисунок", ефективно викладання цієї дисципліни передбачає використання різноманітних освітніх технологій та методів. Основна мета полягає в тому, щоб надати студентам широкі знання, вміння та практичний досвід у галузі графічного мистецтва.

1.Індивідуалізація та персоналізація: Враховуючи унікальні особливості кожного студента, можна використовувати індивідуалізовані підходи до навчання. Задачі та вправи можуть бути адаптовані для врахування потреб та рівня майстерності кожного.

*2.Практичні заняття та використання матеріалів:*Важливо забезпечити студентам велику кількість практичних занять, де вони матимуть можливість експериментувати з різними техніками та матеріалами. Гіпсові зліпки фігури людини та живі натурники можуть слугувати основою для практичних вправ та досліджень.

3. Використання технологій та цифрових інструментів: Використання сучасних цифрових інструментів та програм для малюнка може допомагати

студентам розвивати свої творчі навички, а також швидше коригувати та переглядати свої роботи.

4. *Групові проекти та колективна творчість*: Організація групових проектів створює сприятливий контекст для взаємодії, обміну ідеями та навичками. Спільна творчість сприяє розвитку комунікативних та творчих здібностей.

5. *Майстер-класи та виступи від професіоналів*: Запрошення професіоналів галузі на майстер-класи або лекції надає студентам можливість отримати цінні поради, інсайти та досвід від успішних художників.

6. *Використання екскурсій та навчальних відвідин*: Екскурсії в музеї, галереї та художні студії розширюють горизонти студентів, допомагаючи їм отримати нові ідеї та перспективи в галузі мистецтва.

7. *Систематична критика та обговорення*: Регулярні сесії взаємної критики та обговорення робіт сприяють вдосконаленню та розвитку творчих здібностей студентів.

Ці методи дозволяють створити стимулюючий та творчий середовище для вивчення рисунку, розвиваючи у студентів не лише технічні навички, але й творче мислення та виражальні здібності.

Контроль та оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Контроль і оцінювання результатів навчання з дисципліни «Академічний рисунок» здійснюється відповідно до вимог освітньої програми та включає попередній, поточний і підсумковий контроль.

Попередній контроль здійснюється з діагностичною метою перед вивченням нового модуля чи теми, засвоєння якого має ґрунтуватись на раніше вивченому матеріалі або на початку навчального семестру для з'ясування рівня підготовки студентів з предмета, щоб намітити організацію їх навчально-пізнавальної діяльності.

Попередній контроль може проводитись у формі контрольної роботи на залишкові знання з обов'язковим аналізом результатів в кожній академгрупі.

Поточний контроль здійснюється у повсякденній навчальній роботі, він полягає у систематичному спостереженні викладача за навчальною діяльністю студентів на занятті і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

З навчальної дисципліни «Рисунок» найоптимальнішою формою проведення поточного контролю є рубіжний перегляд практичних завдань, який проводиться після вивчення кожного змістовного модуля. Цей вид контролю пов'язаний із перевіркою рівня виконання ескізного матеріалу та проектної частини у межах змістового модуля. Перед студентами, які не засвоїли матеріалу модуля, не виконали практичного завдання чи отримали бали на початковому рівні, ставиться вимога обов'язкового його доопрацювання; для цього їм надається необхідна допомога і визначається термін повторного рубіжного перегляду.

Студент має право на перездачу змістовного модуля, щоб отримати більшу кількість балів.

Підсумкове оцінювання здійснюється наприкінці семестру або по завершенню вивчення навчальної дисципліни. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів навчальної роботи. Підсумковий контроль, згідно з навчальним планом у першому, третьому, п'ятому, сьомому семестрах проводиться у формі диференційованого заліку (підсумкового перегляду), у другому, четвертому, шостому та восьмому семестрах проводиться іспит у формі екзаменаційного перегляду екзаменаційною комісією (художньою радою) навчального закладу.

Оцінка, отримана студентом під час іспиту, є основною оцінкою, яка вказує на рівень підготовки студента з цієї дисципліни.

Засоби оцінювання: У контексті навчальної дисципліни "Академічний рисунок", де креативність та технічна майстерність взаємодіють, засоби оцінювання виявляються ключовим елементом визначення індивідуального та групового прогресу.

Оцінка у цьому контексті не лише відображає технічні навички та розуміння теоретичного матеріалу, але й враховує творчий потенціал студентів. Використання різноманітних засобів оцінювання, таких як практичні завдання, портфоліо, творчі проекти та обговорення, дозволяє створити комплексний підхід, який враховує різні аспекти розвитку художніх здібностей та знань студентів. Відомості, отримані в результаті оцінювання, служать не лише мірою успіху в навчанні, але й основою для подальшого творчого розвитку та самовдосконалення майбутніх художників.

Засоби оцінювання:

1. Практичні завдання: оцінювання результатів виконання конкретних малюнків, де студенти можуть проявити свої технічні та творчі навички.

2. Тестування: засоби перевірки теоретичних знань у галузі мистецтва та рисунка.

3. Обговорення та самооцінка: участь у групових обговореннях, де студенти можуть висловлювати свої думки та ділитися враженнями. Самооцінка та аналіз власної роботи під час презентацій.

Зазначені та засоби оцінювання створюють комплексний підхід до оцінювання студентів у галузі "Академічний рисунок", враховуючи якість їхньої роботи, технічні навички, творчий потенціал та розуміння основних концепцій мистецтва.

Методи контролю

Індивідуальний контроль – виконання кожним студентом індивідуального завдання без сторонньої допомоги;

Груповий контроль – виконання перевірочних завдань у малих групах із варіативними або однаковими умовами;

Фронтальний контроль – виконання завдань усією академічною групою з метою перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу та виявлення типових помилок;

Взаємний контроль – аналіз і обговорення робіт студентами, що сприяє розвитку критичного мислення та професійної рефлексії;

Самоконтроль / програмований контроль – самостійна перевірка правильності виконання завдань із подальшим колективним обговоренням результатів.

Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю

Завдання для підсумкового контролю (екзамену) з навчальної дисципліни «Академічний рисунок» розміщені в системі електронного навчання Moodle за посиланням: URL: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=6228>

Форма проведення підсумкового контролю, згідно з навчальним планом, – у формі перегляду. На перегляд (екзамен) виставляються роботи практичного та самостійного курсів здобувачів освіти, для розгляду та визначення загальної кількості балів художньою радою кафедри. Після оцінювання викладач проводить обговорення робіт зі студентами.

Максимальна кількість балів, отримана студентом за екзамен - 40 балів. Підсумкова оцінка, як показник результатів вивчення навчальної дисципліни, складається із сумарної кількості балів за поточне оцінювання – **60 балів** та підсумкового модуль – контролю (екзамен) – **40 балів**, за національною та ECTS шкалою оцінювання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним опрацюванням освітнього компоненту до перескладання

F	1-34 (незадовільно)	Повна відсутність елементарних практичних навичок. Робота не відповідає вимогам. Незадовільно з обов'язковим повторним курсом.
FХ	35-49 (незадовільно)	На рівні розпізнавання виконання окремих фрагментів зображення, результат роботи не відповідає вимогам. Незадовільно з можливістю повторного складання.
E	50-59 (задовільно)	Низький рівень образотворчих умінь, примітивність зображення. Грубі порушення композиційного вирішення, відсутність об'єму форми, незавершеність роботи. Результат відповідає достатньому рівню якісних показників.
D	60-69 (задовільно)	При досить не високому рівні образотворчої грамоти робота приваблює особистим ставленням до виконання. Частково відповідає вимогам кваліфікаційної характеристики. Допущені помилки в композиційному вирішенні, побудові та моделюванні форми, передачі об'єму. Результат роботи відповідає задовільному рівню якісних показників.
C	70-79 (добре)	Роботі властиві добрий рівень теоретичних знань, відтворена значна кількість образотворчих властивостей постановки. Допущені незначні порушення в композиційному вирішенні та передачі форми в просторі. Результати роботи відповідають доброму рівню якісних показників.
B	80-90 (добре)	Роботі властивий добрий рівень професійних вмінь і практичних навичок. Грамотне композиційне вирішення, відповідний рівень аналітичного відтворення форми. Завершеність та узагальненість надають роботі загальну естетичну привабливість. Результат відповідає рівню добре
A	90-100 (відмінно)	Робота виконана відповідно до вимог кваліфікаційної характеристики, на високому професійному рівні. Грамотне композиційне вирішення, побудова, вдало промодельована форма, передано матеріальність та об'єм, вдало зроблені акценти. Узагальнена та завершена робота. Присутній творчий підхід у виконанні. Художньо-образні якості в поєднанні з відповідним рівнем образотворчої грамоти

		відповідають відмінному результату якісних показників.
--	--	--

Розподіл балів, які отримують студенти

III курс 5 семестр

Поточний перегляд та самостійна робота			Іспит	Сума
Змістовий модуль №1	Змістовий модуль № 2			
T1	T1	T2	40	100
20	20	20		
Критерії до змістовного модуля №1	Критерії до змістовного модуля №2		Критерії до іспиту	
Вчасно виконане завдання відповідає поставленій меті. Роботі властивий високий рівень професійних вмінь і практичних навичок. Грамотне композиційне вирішення, відповідний рівень аналітичного відтворення форми. Завершеність та узагальненість надають роботі загальну естетичну привабливість. Самостійна робота: виконана на відповідному професійному рівні згідно затвердженого зразка.	Робота виконана згідно розкладу, відповідно до вимог кваліфікаційної характеристики, на високому професійному рівні. Грамотне композиційне вирішення, побудова, вдало промодельована форма, передано матеріальність та об'єм, вдало зроблені акценти. Узагальнена та завершена робота. Присутній творчий підхід у виконанні. Художньо-образні якості в поєднанні з відповідним рівнем образотворчої грамоти відповідають відмінному результату якісних показників. Самостійна робота: виконана на відповідному професійному рівні згідно затвердженого зразка.		Підсумковий перегляд, здобувач освіти презентує експозицію завершених академічних та творчих (самостійних) робіт на відповідному естетичному рівні згідно вимог та поставленої мети завдань.	

III курс 6 семестр

Поточний перегляд та самостійна робота	Іспит	Сума
--	-------	------

Змістовий модуль №1		Змістовий модуль № 2		40	100
T1	T2	T1	T2		
10	10	20	20		
Критерії до змістовного модуля №1		Критерії до змістовного модуля №2		Критерії до іспиту	
<p>Вчасно виконане завдання відповідає поставленій меті. Роботі властивий високий рівень професійних вмінь і практичних навичок. Грамотне композиційне вирішення, відповідний рівень аналітичного відтворення форми. Завершеність та узагальненість надають роботі загальну естетичну привабливість. Самостійна робота: виконана на відповідному професійному рівні згідно затвердженого зразка.</p>		<p>Робота виконана згідно розкладу, відповідно до вимог кваліфікаційної характеристики, на високому професійному рівні. Грамотне композиційне вирішення, побудова, вдало промодельована форма, передано матеріальність та об'єм, вдало зроблені акценти. Узагальнена та завершена робота. Присутній творчий підхід у виконанні. Художньо-образні якості в поєднанні з відповідним рівнем образотворчої грамоти відповідають відмінному результату якісних показників. Самостійна робота: виконана на відповідному професійному рівні згідно затвердженого зразка.</p>		<p>Підсумковий перегляд, здобувач освіти презентує експозицію завершених академічних та творчих (самостійних) робіт на відповідному естетичному рівні згідно вимог та поставленої мети завдань.</p>	

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Розкрийте поняття світла і тіні в академічному рисунку. Яку роль вони відіграють у передачі об'єму та простору?
2. Дайте визначення терміну «академічний рисунок».
3. Дайте визначення терміну «натура» в контексті навчального рисунка.
4. Дайте визначення терміну «форма» та поясніть її значення в побудові рисунка.
5. Дайте визначення терміну «пропорції» та охарактеризуйте їх роль у зображенні предметів і фігури людини.
6. Дайте визначення терміну «лінійно-конструктивна побудова».
7. Дайте визначення терміну «об'єм» у рисунку.
8. Дайте визначення терміну «тон» і поясніть його значення у створенні світлотіньової моделі.

9. Дайте визначення терміну «композиція» в академічному рисунку.
10. Опишіть основні етапи виконання академічного рисунка з натури.
11. Дайте визначення терміну «конструктивний аналіз форми».
12. Опишіть послідовність виконання академічного рисунка натюрморту.
13. Назвіть і охарактеризуйте основні види штрихування та їх застосування.
14. Назвіть основні типи академічного рисунка (лінійний, тональний, конструктивний, аналітичний тощо).
15. Розкрийте роль перспективи в академічному рисунку та її основні закони.
16. Поясніть значення повітряної перспективи в рисунку.
17. Охарактеризуйте особливості рисунка геометричних тіл.
18. Розкрийте специфіку рисунка складних предметів побуту.
19. Назвіть основні принципи рисунка голови людини.
20. Охарактеризуйте значення пластичної анатомії в академічному рисунку.
21. Назвіть основні матеріали та інструменти, що використовуються в академічному рисунку.
22. Розкрийте поняття «цілісність» та «завершеність» рисунка.
23. Поясніть типові помилки в академічному рисунку та шляхи їх усунення.
24. Розкажіть про роль академічного рисунка у формуванні професійної майстерності художника.
25. Охарактеризуйте взаємозв'язок академічного рисунка з живописом, композицією та скульптурою.

Зарахування результатів неформальної освіти

Здобувач вищої освіти має право на участь у неформальній/інформальній освіті.

У межах поточного контролю до рейтингу студента можуть зараховуватися додаткові бали за умови наявності у нього сертифікату про результати **неформальної/інформальної освіти** з проблеми, що відповідає тематиці курсу («Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalno-i-ta-neformalnoi-osvity.pdf>)); «Порядок визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти» (<https://www.chnu.edu.ua/media/4g5fzssb/poriadok-vyznannia-rezultatuv-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-ta-abo-informalnoi-osvity.pdf> «Положення про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (Ч.3, п. 3.6)(https://www.chnu.edu.ua/media/geupxdun/polozhennia-pro-kontrol-i-systemu-otsiniuvannia_2020.pdf). Доступність інформації для учасників освітнього процесу щодо визнання результатів неформальної освіти забезпечується

через оприлюднення вище зазначених документів на офіційному сайті ЧНУ (<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/>).

Критерії оцінювання неформальної/інформальної освіти студентів

Кількість балів, що зараховується студенту, залежить від обсягу здобутих кредитів та отриманих результатів навчання, однак становить не більше 20% (20 балів) від загальної кількості балів за курс (100 балів за системою ЄКТС). Якщо студент пройшов двогодинний курс та має підтвердження у вигляді сертифікату він, відповідно, може отримати 2 бали, тригодинний – 3 бали тощо. За результативну наукову роботу (написання наукової роботи, тез доповідей, участь у науково-практичних конференціях, участь у роботі гуртка тощо) за профілем цієї дисципліни, за рішенням кафедри відповідно до критеріїв, встановлених програмою навчальної дисципліни, студент може отримати до 12 додаткових (заохочувальних) балів у межах максимальної загальної суми балів – 100.

Оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни "Рисунок" є важливою складовою педагогічного процесу. Критерії та засоби оцінювання повинні відображати якість та рівень засвоєння студентами не лише технічних аспектів, а й їхнього творчого розвитку.

Заключний етап оцінювання, відповідно до структури навчального плану, реалізується у формі екзаменаційного перегляду. Для перегляду враховуються результати виконання практичних та самостійних завдань, визначених в рамках курсу. Оцінювання проводиться комісією, складеною з 3-5 викладачів, кожен з яких має відповідний фаховий досвід.

Оцінювання здійснюється відповідно до розроблених критеріїв, враховуючи принципи болонської системи оцінювання. Комісія визначає ступінь володіння студентом конкретними навичками та знаннями, а також його творчий підхід до виконання завдань.

Після завершення процедури оцінювання, викладач проводить обговорення робіт зі студентами. Це відкрите обговорення допомагає студентам краще зрозуміти результати оцінювання, виявити свої сильні та слабкі сторони, а також отримати конструктивний фідбек для подальшого вдосконалення своїх навичок та знань в галузі навчальної дисципліни.

Загальні критерії оцінювання:

Критерії оцінювання:

1. Технічне виконання:

- Лінійна та тонова якість малюнка;
- Використання різних графічних засобів і технік (олівець, вугілля, туш, акварель тощо);
- Здатність до реалістичного зображення об'єктів.

2. Творчий підхід:

- Оригінальність та творчість у виконанні завдань;
- Здатність створювати унікальні художні композиції;
- Експериментація з новими ідеями та підходами.

3. Розуміння пропорцій та перспективи:

- Вірне передавання пропорцій об'єктів та фігур;

- Здатність до створення глибини та відчуття перспективи;
- 4. Аналіз та критичне мислення:
  - Здатність аналізувати та критично оцінювати власні роботи та роботи інших студентів;
  - Розвиток художнього мислення та здатність виправляти помилки.

Рекомендована література

Основна

1. Алпатов М.В. "Всеукраїнська історія мистецтва". Київ: Наукова думка, 2001.
2. Чередниченко Т.Є. "Історія українського образотворчого мистецтва". Київ: Генеза, 2018.
3. Головка В.П. "Основи теорії образотворчого мистецтва". Київ: Вища школа, 2007.
4. Коваль В.І. "Розвиток художньо-графічної освіти в Україні". Львів: Світ, 2014.
5. Григорович В.Г. "Теорія та історія українського образотворчого мистецтва". Київ: Академія, 2010.
6. Мартиненко Г.М. "Роль рисунка в формуванні художньо-графічних навичок". Київ: Вища школа, 2005.
7. Петренко О.В. "Методика викладання рисунку в загальноосвітніх навчальних закладах". Київ: Педагогічна думка, 2016.
8. Elkins J. "What Painting Is". New York: Routledge, 1998.
9. Gombrich E.H. "The Story of Art". London: Phaidon Press, 1995.
10. Berger J. "Ways of Seeing". London: Penguin Books, 2008.

Допоміжна

1. Колосистова Л.В. "Основи композиції в образотворчому мистецтві". Київ: Академія, 2012.
2. Кондрацька Л.В. "Техніка олійного малюнку". Київ: Вища школа, 2008.
3. Мельник Л.І. "Художнє конструювання об'ємів". Київ: Навчальна книга, 2006.
4. Панасенко І.В. "Методика викладання декоративно-прикладного мистецтва". Київ: Вища школа, 2015.
5. Старовойт А.В. "Композиція в образотворчому мистецтві". Київ: Наукова думка, 2009.
6. Edwards B. "Drawing on the Right Side of the Brain Workbook". New York: TarcherPerigee, 2002.
7. Dodson B. "Keys to Drawing with Imagination". New York: North Light Books, 2006.
8. Hillberry J.D. "Drawing Realistic Textures in Pencil". Cincinnati: North Light Books, 1999.

Інформаційні ресурси

1. Київська Національна Художня Академія :

- Веб-сайт: <https://naoma.edu.ua/>
- 2. Національна спілка художників України:
  - Веб-сайт: <https://nuau.org.ua/en/national-union-of-artists-of-ukraine/>
- 3. Google Arts & Culture:
  - Веб-сайт: <https://artsandculture.google.com/>
- 4. The Metropolitan Museum of Art - Heilbrunn Timeline of Art History:
  - Веб-сайт: <https://www.metmuseum.org/toah/>

Політика академічної доброчесності

Освітня діяльність (викладач і студент) ґрунтується на принципах співробітництва та академічної доброчесності.

Політика щодо відвідування занять: відвідування занять є обов'язковим.

Політика щодо академічної доброчесності: академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагиату, фабрикації, фальсифікації тощо. У разі порушення студентом академічної доброчесності, робота оцінюється на нижчу оцінку або ж незадовільно та має бути виконана повторно. Викладач залишає за собою право змінити тему завдання. Політика щодо академічної доброчесності регламентується «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагиату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyiavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalno-mu-universyteti-imeni-yurii-fedkovycha/>), «Етичним кодексом Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yurii-fedkovycha/>).

Політика щодо дедлайнів і перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. За наявності поважних причин перескладання модулів відбувається із дозволу деканату.

Політика оцінювання роботи викладача. Здобувачі після кожного заняття оцінюють роботу викладача та можуть залишати відгуки і пропозиції в анкеті в системі електронного навчання Moodle.